

громадянського суспільства в період зародження елементів постіндустріальних суспільних відносин. Однією з основних ознак самоврядної організації, яка відрізняє її від звичайного професійного об'єднання індивідів, є визнання її з боку держави як самоврядної організації та конструктивна взаємодія з державою з питань регулювання відповідної професійної діяльності. Самоврядування є елементом громадянського суспільства. Розвиваючи та зміцнюючи інститут самоврядування, держава сприяє розвитку громадянського суспільства в цілому, що є одним із пріоритетних її завдань.

Список використаних джерел:

1. Політологічний енциклопедичний словник /упорядник В. П. Горбатенко; за ред. Ю. С. Шемчуненка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенька. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.
2. Законодавче регулювання діяльності неприбуткових організацій: світовий досвід та рекомендації для України [Електронний ресурс] / Лабораторія законодавчих ініціатив. – Режим доступу: http://www.parlament.org.ua/index.php?action=publication&id=8&ar_id=42&as=0.
3. Громадські організації в дискурсі демократизації суспільства: монографія / Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова; за наук. ред. В. П. Беха; редкол.: В. П. Бех (голова), Г. О. Нестеренко (заст. голови) [та ін.]. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 680 с.
4. Андрущенко В. П. Організоване суспільство. Проблеми організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: Досвід соціально-філософського аналізу / В. П. Андрущенко. – К.: ТОВ “Атлант ЮЕМСГ”, 2005. – 498 с.
5. Свтушенко Г. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі України: теоретичний аспект / Г. Н. Свтушенко // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць: історичні науки, філософські науки, політичні науки / Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова; Українська Академія Наук. – Київ, 2009. – Вип. 22. – С. 320-328.
6. Ульянова Т. Удосконалюймо самоорганізацію / Т. Ульянова // Віче: теоретичний і громадсько-політичний журнал / Верховна Рада України. – К., 2008. – № 11. – С. 57-58.
7. Галай А. Умови взаємодії органів місцевої влади та недержавних організацій у контексті децентралізації влади в Україні / А. Галай // Підприємництво, господарство і право: науково-практичний, господарсько-правовий журнал / Ін-т приватного права і підпр-ва АПРН України та ін. – К., 2011. – № 7 (187). – С. 30-33.
8. Пожидаєв Є. О. Неурядові організації у суспільно-політичному житті України: межі участі та пріоритети діяльності / Є. О. Пожидаєв // Стратегічні пріоритети. – № 4 (5). – 2007. – С. 19-26.
9. Кисельова О. Формування громадянського суспільства – запорука контрольованості розподільчих процесів: державна влада та місцеве самоврядування / О. Кисельова // Бухгалтерський облік і аудит: науково-практичний журнал / ТОВ “Екаунтинг”. – К., 2010. – № 9. – С. 26-33.
10. Бортейчук Р. Взаємодія органів місцевого самоврядування та громадських організацій в Україні: аналіз наукової проблеми / Р. Бортейчук // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України: науковий журнал. – К., 2008. – № 4. – С. 286-295.
11. Скригонюк М. І. Плебсологія та громадянське суспільство / М. І. Скригонюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – Київ, 2005. – Вип. 63/64. – С. 26-32.

Matviychuk A. V., a candidate of political sciences, senior staff scientist, National library, is the name of B. I. Vernadskyi (Ukraine, Kyiv), khylyko.m@gmail.com

Self-governing organizations as a part of the civil society, and the principles of their creation

The author analyzes the self-governing and self-managed organization as a relatively new phenomenon for Ukraine, its main features and principles of the organization.

Keywords: civil society, self-government, self-governing organization, state, democracy.

Matviychuk A. V., candidate of political sciences, senior staff scientist, National library, is the name of B. I. Vernadskyi (Ukraine, Kyiv), khylyko.m@gmail.com

Самоуправляемые организации как элемент гражданского общества и принципы их создания

Автор анализирует самоуправление и самоуправляемые организации как относительно новый для Украины феномен, его основные свойства и принципы организации.

Ключевые слова: гражданское общество, самоуправление, самоуправляемые организации, государство, демократия.

* * *

УДК [323.22:331.56]–053.81

Палагнюк В. О.

аспірант кафедри політології та державного управління,
Чернівецький національний університет
ім. Юрія Федьковича
(Україна, Чернівці), v.palagnuk@hotmail.com

ВПЛИВ БЕЗРОБІТТЯ НА ПРОТЕСТНІ НАСТРОЇ МОЛОДІ

Досліджено проблему молодіжного безробіття, а також його вплив на протестні настрої. За останні роки хвиля революційних подій прокотилася по країнам у різних кінцях планети. Молодіжні рухи відіграли неочікувану роль в зазначених подіях. Така активна участь молоді у протестах прямо пов'язана з високим рівнем безробіття, що б'є рекорди як у Європі, так і на інших континентах. У статті підсумовано відсоткові показники кількості працевлаштованої молоді в країнах Близького Сходу, Північної Африки, Європи та Американських континентів. Зроблено спробу з'ясувати причини росту молодіжного безробіття. Розглянуто варіанти реакції молодих людей на несправджені очікування щодо працевлаштування та самореалізації, серед яких і протестна діяльність. А також вказано перелік держав, які залишаються у зоні ризику, якщо найближчим часом владою не буде проведено роботу по боротьбі з молодіжним безробіттям.

Ключові слова: молодіжне безробіття, молодь, протестні настрої, протест, революція.

Молодь – це соціальна верства, яка вирізняється на основі сукупності вікової характеристики і особливостей соціального стану. Вона завжди входить до складу авангарду суспільно-політичного прогресу. Без неї не відбувалася жодна економічна, політична чи культурна трансформація на будь-якому континенті нашої планети в усі часи. Так, важко переоцінити роль молодих людей у будь-якій історичній події, адже саме вони самовіддано реагують на утиски як власних вузькоцільових, так і загальнонаціональних інтересів.

Молодіжні рухи мають яскравий послужний список. У своєму розвитку вони подолали шлях від самодіяльності до чи не найвпливовіших сил у суспільстві. Сучасні молоді люди завдяки комунікації й кооперації часто досягають успіху, вирішуючи свої нагальні проблеми та проблеми всього народу. Саме вони неодноразово ставали ініціаторами останніх страйків, протестів, революцій по всьому світу.

Сьогодні багатьом дослідникам, журналістам та діячам різного рівня подобається спекулювати питаннями, який режим та у якій країні буде повалено наступним. Подібні дискусії тривають не перший рік, почавшись після повстань на Близькому Сході та в Північній Африці, проте в 2013 р. вони стали актуальними й для України, держави, яка територіально розташована у центрально-східній частині Європи та споконвічно вважається європейською.

Дослідженням молодіжного руху займається ряд вчених, серед яких: В. Барабаш, М. Головатий, В. Головенько, В. Кулик, Є. Косенко, О. Корнієвський, Д. Мельников, В. Якушик та інші. Втім, українське суспільство крок за кроком набуває

нових характеристик. Поряд зі здобутками постають й нові проблеми. Все це спостерігається й у молодіжному русі, протестні настрої якого вимагають все більшої уваги. Вважаємо, що цей процес є ще недостатньо вивченим у вітчизняній та світовій науці.

Необхідно розуміти, що проблеми молоді з'явилися не за день, не за рік і навіть не за декаду. Вони наклалися одна на одну десятиліттями. В Україні, наприклад, негаразди беруть витоки ще з Радянського Союзу. Серед них варто звернути увагу на ті, що мають прямий вплив на підвищення рівня протестного настрою молодих людей, що почали рух незгоди та стали рушійною силою перетворень, які вже почались та тривають.

Безробіття – це багатостороннє соціально-економічне явище, яке описує відсутність роботи та заробітку. За останні роки рівень молодіжного безробіття дивує стрімким зростанням. Це пояснюється рядом обставин, кожна з яких потребує окремого вивчення та протидії. Метою статті є виявлення та опис даних проблемних моментів, які підштовхують молодь до боротьби на барикадах, що сприятиме проведенню більш ефективної політики задля подолання нагальних негараздів українського суспільства.

Серед причин відсутності перспектив працевлаштування молоді є збільшення кількості вищих навчальних закладів, що орієнтуються на кількісні показники, випускаючи щороку все більше потенційних безробітних. Наприклад, з 1945 р. – до 1975 р. населення США збільшилося на 65%, а кількість студентів, що навчалися у вищих навчальних закладах збільшилася з 1,7 млн. до 11,2 мільйонів, що складає 659%. Ця картина повторювалася й у Великобританії, Франції, Італії та інших країнах [1]. Відомо, в Україні також є доволі багато вищих навчальних закладів, що готують таку велику кількість працівників різної кваліфікації у різноманітних сферах, яку не можливо забезпечити робочими місцями. Так, 2014 р. кількість молоді, яка навчається в українських вищах III–IV рівня акредитації, є на 273% більшою, аніж 1990 р. [2, с. 31]. Ще зовсім недавно молодь ще не знала проблем перенасичення ринку праці кваліфікованими працівниками, чого не скажеш про сучасних юнаків та дівчат. Раніше попит на менеджерів, юристів, журналістів та фахівців у інших сферах був надзвичайно великим, а вища освіта належно фінансувалась з державних бюджетів. Проте сьогодні ситуація відрізняється кардинально – ринок праці перенасичений випускниками–управлінцями, а освіта все дорожчає. Звідси бере витоки молодіжне безробіття, і, як результат, розчарування, а часом і гнів серед молодих людей.

В Україні сьогодні майже п'ята частина молоді не працевлаштована, і це тільки ті, хто офіційно стоїть на обліку в Державних службах зайнятості [3]. У буремних Іспанії та Греції майже половина молоді не має роботи [4, с. 11]. В Єгипті ж перед початком революційних подій кожна четверта молода людина не була працевлаштована. Така статистика, на думку дослідника М. Клайна, часто стає причиною протестів [5].

Сучасна молодь переконана, що особисті перемоги кожного залежать від рівня освіченості та бажання важко працювати. Проте реальність відрізняється від очікувань. Хоча Томас Джефферсон, один з батьків-засновників США, наголошував: “Я твердо вірю в удачу, і я помітив: чим більше я працюю, тим я більш уда-

чливий”, – сьогодні знання та працелюбність нічого не гарантують. Вже стало звичним те, що випускники ні медичних вишів, ні природничих, ні гуманітарних спеціальностей не мають змоги влаштуватися працювати за фахом. Крім того, в Україні й досі не налагоджена система стажування, чим часто зловживають працевлаштовані, наживаючись на недосвідчених молодих людях. У результаті, діти, отримавши вищу освіту, повертаються під опіку батьків. А це стає причиною зволікань молоді щодо створення нових сімей, народження дітей тощо.

Мільйони освічених молодих людей у розвинених країнах мають ті ж проблеми. Так, в Італії, Португалії, Іспанії четверта частина всіх випускників вишів віком до 25 років є безробітними [5]. У Польщі кожен четвертий випускник впевнений, що не варто навіть намагатися знайти роботу. У сучасній Великій Британії кількість молодих безробітних у віці від 16 до 24 років побилала рекорди 1992 р., складаючи 20% [6]. Швецька та французька молодь також не працевлаштована на понад 20% [4, с. 11]. У Сполучених Штатах Америки Департамент праці оприлюднив статистику, за якою 16% молодих громадян не працевлаштовані, а для чорношкірої молоді цей показник становить 28% [7].

Варто звернути увагу й на те, що подібні статистичні показники не враховують тих, хто не звертається за допомогою до відповідних служб, а також ту молодь, яка продовжує навчання, отримуючи другу вищу освіту, перечікуючи несприятливі соціально-економічні умови та відтермінуючи безробіття. Іншим моментом є те, що випускники влаштовуються не за фахом, а часом на місця, які не вимагають вищої освіти чи не гарантують повну зайнятість. Ще одним варіантом власного пошуку виходу з ситуації є виїзд молодих людей за кордон у пошуках роботи та заробітку, в першу чергу, а також соціально-економічної захищеності та високих стандартів життя.

Україна вже давно знайома з проблемою молодіжної еміграції, що несе в собі загрозу майбутньому українського суспільства, адже споконвіків молодь вважалася цвітом нації. Так, майже 30% молоді готові емігрувати з України [8], 41% працівників у віці від 18 до 29 років визнають, що готові виїхати з України заради добре оплачуваної та перспективної роботи. При цьому серед працівників із вищою освітою виїхати з України готові 32% опитаних, а серед тих, хто має науковий ступінь – 37% [9]. Оскільки проблема безробіття молодих людей схожа у багатьох країнах, то настрої трудової еміграції спостерігаються навіть у розвинутих країнах. Наприклад, опитування у Великій Британії показало, що понад 50% респондентів віком 18–25 років готові емігрувати через відсутність перспектив працевлаштування [1]. Це вражаючий показник для однієї з найрозвиненіших країн світу.

Втрати від молодіжного безробіття стосуються не тільки фінансового благополуччя громадян, але й емоційного стану кожного. Яскравим підтвердженням цього є те, що за статистичними даними українці бояться безробіття більше, ніж громадянської війни [10]. Відомо, що зайнятість населення допомагає зосередитись усьому народу на розвитку держави опосередковано через власні успіхи. Великий французький філософ Вольтер ще у XVIII ст. зазначав, що робота здатна позбавляти людей від трьох великих зол: нудьги, пороку, по-

треби. Адже праця – це не тільки 8 годин в день, 40 годин на тиждень, це й підготовка у вихідні дні, і вечори, проведені над вирішенням поставлених задач, і недоспані ночі за написанням необхідних паперів. Коли ж цього для всіх не вистачає, коли освічена молодь залишається не залученою, суспільство починає шукати варіанти вирішення цієї проблеми. І часом одним з таких варіантів стає протест: проти себе, проти влади, проти системи. Відповідним прикладом є випадок вчинення акту самоспалення вуличним торговцем Мухамедом Буазізі в Тунісі, який став приводом до революції в країні у 2010–2011 рр. Це був протест молоді людини, яка, маючи вищу освіту, не могла знайти роботи за спеціальністю, а також зазнавала утисків зі сторони корумпованої влади. Іншим жажливим варіантом знаходження молоддю виходу з ситуації часом стає самогубство, так звана агресія проти себе. Так, у Великій Британії двадцятидворічна Вікі Гаррісон наклала на себе руки, коли отримала двохсоту відмову в працевлаштуванні.

Альтернативу описаному молоді люди знаходять у використанні вільного часу в активній діяльності у громадській сфері. Адже ще Жан-Жак Руссо писав: “Кожна непрацююча людина – негідник”. Коли робочих місць, які б мали забезпечуватись державою, бракує, молодь здатна зайняти себе самотужки. Часом така діяльність виходить за межі інтересів влади. Реагуючи на обставини молодіжні об’єднання можуть бути орієнтовані на боротьбу з системою, що в результаті призводить до акцій протесту. Прикладом можуть бути відомі в історії революційних подій останнього десятиліття молодіжні організації у різних країнах Європи: сербський “Отпор!”, білоруський “Зубр”, грузинська “Кмара”, українська “Пора” та ін.

Загалом небезпека в тому, що молодь втрачає віру у майбутнє. Колишні студенти відкладають на потім все те, до чого вони готувалися впродовж років навчання і самовдосконалення. А найбільше занепокоєння викликає той факт, що навіть позитивні зміни на ринку праці, який позбудеться корупційних проявів та буде готовий забезпечити роботою випускників, які всі роки готувались вишами у надмірній кількості, займуть щонайменше десятиліття чи півтора. За цей час країна втратить ті здобутки, які навіть не підлягатимуть оцінці, адже покоління молоді встигне виховати дітей, заклавши в основу їх світосприйняття відповідні настанови, які стануть висновками власних невдач.

І якщо в країнах Близького Сходу чи Північної Африки дорікати можна конкретному лідеру, від якого залежить функціонування всієї держави, то у демократичних країнах, серед яких Україна, все не так однозначно. Так, Х. Мубарак правив у Єгипті більше років, ніж молоді потрібно для досягнення повноліття. Те ж саме можна сказати і про М. Каддафі у Лівії. Звісно в цих випадках молодь покладає відповідальність саме на конкретних осіб. Проте у розвинених країнах, в яких передбачено поділ та тимчасовість влади, систему стримувань і противаг та інші демократичні гарантії унеможливлення узурпації, відповідальність розсіюється. Відсутній один єдиний винний у такому перебігу справ. А тому й боротьба зі згаданими проблемами відбувається мляво. На цьому фундаменті легко вибудовується розчарування молоді.

Сьогодні в Україні ситуація, коли держава більше дбає за пенсіонерів, аніж за молоде покоління. Причиною цього дехто вважає прагматизм влади, яка, таким чином, задовольняє потреби тих, хто “дисципліновано” голосує на виборах [11]. Проте ця тенденція спостерігається в багатьох країнах Заходу. Так, багаторічна демографічна криза призвела до того, що людей старшого віку стає все більше, а молоді все менше. Тому саме молоді громадяни беруть увесь тягар на себе, адже субсидії та пільги для пенсіонерів є недоторканими, а пенсії виплачуються все більшому числу людей. У цей же час збільшуються податки та інші виплати для решти населення. Наприклад, Держбюджет України 2014 р. передбачає надбавки та підвищення пенсій пенсіонерам і зменшення підтримки молоді [12].

Наведені приклади факторів мають вагомий вплив на зростання протестного потенціалу молоді. Це ж підтверджують конкретні події по всій поверхні Земної кулі. Серед тих, які набули найбільшого розголосу:

– 2010–2011 рр. – повстання на Близькому Сході та в Північній Африці – рівень безробіття молоді складав 40%;

– з 2011 р. – регулярні масові акції протесту в Іспанії та Греції – рівень безробіття молоді сягає 40 і 43% відповідно [13];

– з 2013 р. – Євромайдан в Україні – лише в Державній службі зайнятості на обліку стоїть майже 20% молоді;

– 2014 р. – масові акції протесту в Боснії та Герцеговині – 47% молоді не працевлаштовані [13].

Впродовж зазначених подій лунали заклики до влади змінити вектор державної політики, яка не була направлена на розв’язання нагальних проблем пересічних громадян. Відповіддю на ігнорування з боку можновладців стала вже протилежна риторика мас, люди вимагали відставки урядів, президентів, повалення диктаторських режимів.

Варто наголосити на тому, що молодь, беручи участь у акціях протесту, не висуває прямих гасел щодо боротьби з безробіттям. Це пояснюється далекоглядністю і, в той же час, максималізмом нового покоління, яке розуміє взаємозв’язок між процесом створення робочих місць та діяльністю центральної влади, в силах якої налагодити здорову атмосферу в країні, завдяки чому нові підприємства зможуть започаткуватись, а старі – відновлюватись і розширюватись. До того ж, вузькоцільова проблема молоді не вичерпує усіх негараздів країни, а кооперація усього населення, окремі частини якого можуть мати власні вимоги, гарантує ефективність та результативність спільної справи.

Крім того, ряд країн, що територіально розташовуються у різних кінцях планети, об’єднані загрозою тієї ж участі, що описана вище. Так, рівень молодіжного безробіття залишається високим в Ірландії (30%), Словаччині (32%), Хорватії (32%), Італії (33%), Португалії (37%), а у країнах колишньої Югославії цей відсоток складає цілих 47%. У Вірменії відсоток молодих людей, які не мають роботи сягає 39%. У Російській Федерації кожен шостий молодий громадянин не працевлаштований, при тому, що така статистика в Москві – 5%, а в Інгусетії та Чечні – 86,7 і 51,3% відповідно. Подібні до останніх показників зустрічаються лише у країнах

Центральної Африки: Намібія (58,9%) та Реюньон (58,6%).

Отож, повстання та революції на Близькому Сході, в Північній Африці, а також у ряді європейських держав, серед яких Україна, за якими спостерігав увесь світ, є своєрідним попередженням для всіх країн, у тому числі й розвинених, уряди яких зловживають толерантністю населення, часом розставляючи пріоритети не на користь простих людей. І хоча донедавна єгипетський чи лівійський сценарій революцій було важко уявити на Європейському континенті, українське суспільство взяло його до уваги. А ядром рушійної сили вітчизняного протесту, як і у згаданих революціях, стали молоді люди, яким бракує залучення до справ, що їх турбують, а отже й можливостей для самореалізації. І не відомо, чи не підешта розвиненого світу подібним шляхом.

Список використаних джерел

- Zill Zach. Dimensions of the global youth revolt / Zach Zill // International Socialist Review [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://isreview.org/issue/81/dimensions-global-youth-revolt>.
- Система вищого образования в Украине: Количество не переходящее в качество / Портал конкурентоспособности Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://competitiveukraine.org/events/issledovaniya/sistema_vysshego_obrazovaniya_v_ukraine_kolichestvo_ne_perehodyashchee_v_kachestvo.html.
- Рівень безробіття серед молоді в Україні перевищує 17% // Інформаційно-аналітичний ресурс “Zaxid.net”. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.zaxid.net/home/showSingleNews.do?riven_bezrobittya_sered_molodi_v_ukrayini_perevishhuye_17&objectId=1288085.
- Global Employment Trends for Youth 2013: A generation at risk / International Labour Office – Geneva: ILO, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-dgreports/-dcomm/documents/publication/wcms_212423.pdf.
- Klein M. Educated, Unemployed and Frustrated / M. Klein // The New York Times. – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nytimes.com/2011/03/21/opinion/21klein.html?_r=0.
- Безробіття серед молоді в Європі б'є рекорди // Сайт “ТСН.уа”. – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tsn.ua/groshi/bezrobittya-sered-molodi-v-yevropi-b-ye-rekordi.html>.
- Employment and unemployment among youth – summer 2013 / Bureau of Labor Statistics [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bls.gov/news.release/youth.nr0.htm>.
- Соціологічне дослідження “Молодежь України” / Інститут Горшеніна, щотижневик “Коментарі”. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://institute.gorshenin.ua/researches/108_molodezh_ukraini.html.
- Зануда А. Українська молодь не протестує, а емігрує / А. Зануда // BBC Україна. – К., 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/inozmi/bbc/2011/12/6830972/>.
- Українці бояться безробіття більше, ніж громадянської війни // Сайт “ТСН.уа”. – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tsn.ua/ukrayina/ukrayinci-boyatsya-bezrobittya-bilshe-nizh-gromadyanskoyi-viyni.html>.
- Роздольний А., Герасевич Л. Сергій Пархоменко: “Держава піклується про пенсіонерів, а не про молодь” / А. Роздольний, Л. Герасевич // Офіційний сайт Громадянської кампанії “Молодіжна вартя” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mvarta.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=130%3A-l-r&catid=3%3Anewsflash&Itemid=54.
- Андрушко С. ДЕРЖБЮДЖЕТ 2014. Пенсіонерам – плюс, молоді – мінус / С. Андрушко // Українська правда. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/andrushko/52ba18dc33a33/>.
- Youth unemployment rate / Офіційний веб-сайт Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>.
- Андрушко С. ДЕРЖБЮДЖЕТ 2014. Пенсіонерам – плюс, молоді – мінус / С. Андрушко // Українська правда. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blogs.pravda.com.ua/authors/andrushko/52ba18dc33a33/>.
- Youth unemployment rate / Офіційний веб-сайт Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>.
- Palagniuk V. A., graduate student of department of Political Science and Public Administration, Yuri Fedkovich Chernivtsi National University (Ukraine, Chernivtsi), v.palagnuk@hotmail.com

The impact of unemployment on youth's protest moods

The problem of youth unemployment and its impact on protests are investigated in this paper. In recent years, a wave of revolutionary events swept through countries in different parts of the world. Youth movements played an invaluable role in these events. Such active participation of young people in the protests is directly related to high levels of unemployment that beats records both in Europe and on other continents. This paper summarizes the percentages of the number of unemployed youth in the Middle East, North Africa, Europe and the American continents. An attempt to ascertain the reasons for the growth of youth unemployment is made. Versions of the reaction of young people to unfulfilled expectations about employment and self-realization, including protest activity, are researched. The list of countries that are at risk, if the authorities don't work in the direction of combating youth unemployment, is also noted.

Keywords: youth unemployment, protest moods, protest, revolution.

Палагнюк В. А., аспірант кафедри політології та державного управління, Черновицький національний університет ім. Юрія Федьковича (Україна, Черновці), v.palagnuk@hotmail.com

Влияние безработицы на протестные настроения молодежи

Исследована проблема молодежной безработицы, а также ее влияние на протестные настроения. За последние годы волна революционных событий прокатилась по странам в разных концах планеты. Молодежные движения сыграли неоценимую роль в упомянутых событиях. Такое активное участие молодежи в протестах прямо связано с высоким уровнем безработицы, которая бьет рекорды как в Европе, так и на других континентах. В статье

References

- Zill Zach. Dimensions of the global youth revolt / Zach Zill // International Socialist Review [Електронний ресурс]. – Режим дос-

подведены процентные показатели количества нетрудоустроенной молодежи в странах Ближнего Востока, Северной Африки, Европы и Американских континентов. Сделана попытка выявить причины роста молодежной безработицы. Рассмотрены варианты реакции молодых людей на несбывшиеся ожидания относительно трудоустройства и самореализации, среди которых и протестная деятельность. А также указан перечень государств, которые остаются в зоне риска, если в ближайшее время властью не будет проведена работа по борьбе с молодежной безработицей.

Ключевые слова: молодежная безработица, молодежь, протестные настроения, протест, революция.

* * *

УДК 659.4:316.3

Климанська Л. Д.

доктор політичних наук, доцент, завідувач кафедри соціології та соціальної роботи, Національний університет "Львівська політехніка" (Україна, Львів), Larusa_kl@ukr.net

СПЕЦИФІКА ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Стаття присвячена технологічним аспектам процесу конструювання соціальних проблем у полі політичного дискурсу. Розглядаються ті елементи дискурсу соціальної проблеми, які свідчать про технологічність конструювання соціальної проблеми зацікавленими політичними суб'єктами, а саме, практичне використання знань про процес інформування з метою реалізації інтересів політичного агента, перетворення вихідного матеріалу на продукт, який відповідає цільовій настанові політичного агента; інтерпретація проблеми політичним агентом і аудиторією, до якої спрямований текст соціальної проблеми (кодування/декодування); використання певних технологічних прийомів, які проблематизують або депроблематизують складні соціальні обставини.

Ключові слова: соціальна проблема, політичний дискурс, комунікативна технологія, технологічність, процес конструювання соціальної проблеми.

Соціальні проблеми виникають, як правило, в руслі соціальної справедливості і громадського порядку, тобто у полі політичної напруги. Тому, безумовно, що конструювання соціальних проблем у публічному дискурсі не може відбуватися без політики. Проблеми входять політичний дискурс і починають існувати як "арматура" ідеологій, оскільки позначають, хто є добрим, і корисним, а хто небезпечним або неадекватним, які дії будуть винагороджені, а які покарані.

З соціальними проблемами, на відміну від приватних, слід "зробити щось", на них має відреагувати все суспільство, і, перш за все, основний суб'єкт суспільства – держава, яка не може дозволити такому стану справ тривати далі, а отже соціальні проблеми – це обставини, які вимагають політичного втручання. Приватні проблеми є питаннями, які вирішуються в приватному порядку, соціальні проблеми вимагають реакції громадськості і політичного рішення. Діапазон реакцій та рішень є досить широким: це можуть бути заходи для придушення або контролю над складними соціальними обставинами (заблокувати складні обставини, ув'язнити злочинців, фізично їх покарати, позбавити їх волі, або навіть вбити). Ці чи інші заходи покликані виправити обставини, покращити умови, досягнути більшої соціальної справедливості, посилити соціальне забезпечення, надати більший соціальний захист.

Приватні проблеми перетворюються на соціальні через процес соціального конструювання, який передбачає визначення і перевизначення складних соціальних обставин і отримання "почесного" рангу "соціальна проблема" лише частиною цих обставин.

Визначення соціальної проблеми набуває великого значення для соціально-політичних проектів їхнього регулювання. Якщо проблема безробіття існує завдяки

поганим економічним умовам, то відповідні політичні проекти будуть пробувати оживити економіку, щоб створити робочі місця і надати фінансову підтримку в цей час. Натомість, якщо безробіття сприймається як таке, що виникає через відмову безробітного шукати роботу або через відсутність необхідних навичок у безробітних, то відповідні заходи будуть стояти на перешкоді "простого" отримання матеріальної допомоги від держави (це може здійснюватися, наприклад, за рахунок зниження рівня допомоги і введення суворіших правил на право отримання такої допомоги, і водночас стимулювання у безробітних бажання отримати відповідні навички у навчанні).

Будь-який політичний проект, що виникає в результаті взаємодії різних соціальних та політичних суб'єктів, комунікативно обумовлений. Так виникає політичний дискурс соціальної проблеми, специфіка якого полягає у технологічності підходів до конструювання соціальної проблеми, тобто він може трактуватися як комунікативна технологія. У всьому обсязі літератури, присвяченої проблемам комунікації виділяють популярний нині підхід до неї з акцентом на її технологічності, зокрема у політиці (Ю. Нісевич [18], М. Вершинін [4], О. Зернецька [12; 13] та інші). Використання комунікативних технологій (паблікрілейшнз, політична реклама, політичний маркетинг, виборчі технології тощо) стало нормою сучасного політичного процесу і значною частиною всього політичного комунікативного простору, про що пишуть А. Балашева [1], І. Вікент'єв [3], І. Владикіна та С. Плєсовских [4], Г. Грачов [6], А. Зверінцев [9], Ф. Ільясов [12], Д. Ольшанський [17], Г. Почепцов [18; 19; 20], Ю. Шайгородський [24]. На цьому, зокрема, наголошує Н. Кудрявченко, який вважає, що "...політична комунікація – це сукупність теорій і методів, якими можуть користуватися політичні організації і органи влади з метою визначення своїх завдань і впливу на поведінку громадян. З її допомогою з'являється можливість ... формування "образу" влади, бо сьогодні, як і у всі часи, правителі прагнуть з'явитися перед масами з найвигіднішого боку, залежно від вимог, які пред'являлися до вождя, государя, президента в кожному історичну епоху" [15]. Додамо від себе, що комунікативні технології використовують в політичному процесі не тільки для того, щоб створити образ влади, а ще і для того, щоб створити "образ соціальної проблеми". Саме в цьому контексті і з'являється термін дискурс, але власне образ соціальної проблеми залишається поза увагою дослідників.

У сучасному використанні терміну "дискурс" можна виділити два основні підходи. З одного боку, дискурс розуміють як мовленнєву практику, тобто як "інтерактивну діяльність учасників спілкування, встановлення та підтримання контакту, емоційний та інформаційний обмін, вплив один на одного, переплетення комунікативних стратегій та їх вербальних і невербальних втілень у практиці спілкування" [13, с. 5]. З іншого боку, дискурс презентують як складний комунікативний феномен, який включає не тільки акт створення визначеного тексту, а ще відображає залежність створеного продукту від значної кількості екстралінгвістичних обставин – знань про світ, думок, установок, конкретних цілей того, хто говорить (Т. ван Дейк [7], М. Фуко [23]). У світі кожного дискурсу діють свої правила, істини, етикет.